

Totuus on moninainen ja se vapauttaa

Muistomerkit kertovat, mitä me tahdomme muistaa. Yhdessä muistomerkit kertovat, mitä kaikkea me tahdomme muistaa. Tai sitten ne yhdessä kertovat sen, mikä kaikki meidän nyt vain on muistettava, tahdoimme tai emme.

Osatotuus on useinkin koko totuutta miellyttävämpi: se on ositettu juuri siksi, että se olisi oman mielen mukainen. Koko totuus ei ehkä äkkiseltään miellytä, mutta tosipohjaisuus luo lujan ja vahvan perustan. ”Te opite tuntemaan totuuden, ja totuus tekee teistä vapaita”, sanoo Jeesus (Joh. 8:32).

Arvo Turtiainen suomensi heti sotien jälkeen Edgar Lee Mastersin maineikkaan runoelman *Spoon River Antologia*. Siinä amerikkalaisen pikkukaupungin vainajat puhuvat muistokiviensä alta. Hautakiviin on voitu kirjoittaa kauniita osatotuuksia ja joskus niistä voi lukea suorastaan valheellista kaunistelua. Mutta kun kuolleet itse saavat puhua menneestä elämästään ja pääsevät ääneen, me saamme kuullaksemme tosi elämän sellaisenaan.

Spoon Riverin hautausmaalla pitkälti yli kahdensadan vainajan elämäntarinat täydentävät toisiaan. Niin kuin Turtiainen kirjoittaa, ”he kertovat meille elämästään ja kärsimyksistään, unelmistaan ja rakkaudesta, vihastaan ja ponnisteluistaan elämän vaikeuksien voittamiseksi, samalla paljastaen meille koko amerikkalaisen yhteiskuntarakennuksen”.

Porin kirkkopuiston muistomerkit täydentyvät tänään, ja sen myötä me saamme aiempaa tarkemman, paljaamman ja totuudellisemman kuvan suomalaisesta yhteiskunnasta ja sen rakentumisesta. Totuus tekee meistä vapaita: niin kuin kuvitteellisen Spoon Riverin elämäntarinoiden kuunteleminen herättää myötätuntoa, niin todellisen Porin todellisten elämäntulkintojen muistomerkitseminen havahduttaa meidät myötälämiseen. Se kutsuu meidät sellaiseen yhteisyyteen, joka kestää sen, että elämää eletään ja kerrotaan eri tavoin, moninaisesti ja toisin.

Tällaisesta yhteisyydestä kertoo Kirkkopuiston sankaripatsas, Suomen kaikista sankaripatsaista puhuttelevin. Siinä kaikki jakavat saman kokemuksen, saman tyrmistyksen ja hämmennyksen, rinta rinnan. Vaikka kaikki ovatkin oman elämänsä sankareita erikseen, yhtä hyvin naiset ja lapset kuin sotilaat, yhtä hyvin henkiin jääneet kuin henkensä menettäneetkin, kaikki ovat yhteisellä asialla. Toisin kuin vuonna 1918 kertomus ja kokemus ja niihin liittyvä mahdollinen sankaruuskin on yhteinen: me haluamme rakentaa ja puolustaa sellaista maata ja yhteiskuntaa, jossa jokaisella on väliä, joka ei sulje ketään ulkopuolelle ja joka antaa jokaiselle tarpeelliset elämän eväät. Jokainen rehellinen yrittäjä ansaitsee meidän kunnioituksemme.

Vaikka Kirkkopuistossa vielä tilaa onkin, Jumala varjelkoon meidät sellaisilta koettelemuksilta, joiden muisto vielä pitäisi kiveen hakata. Muistomerkkien, näiden kaikkien, tehtävä on muistuttaa paitsi menneestä myös siitä, millaisen tulevaisuuden puolesta meidän on tehtävä työtä. Niiden tehtävä on näyttää meille koko totuus Suomen tarinasta niin kattavasti kuin suinkin. Se totuus tekee meistä vapaita elämään ja olemaan ihmisiksi.